

KONTAKTNÍ NOROVÁNÍ – ANO, ČI NE?

NOROVÁNÍ – O CO JDE

HISTORIE -Štvanice na lišku byla oblíbeným sportem Angličanů. V předu prchá liška, pronásledovaná smečkou foxhoundů, a za ní se žene kavalkáda jezdců na koních. Již se zdá, že lišce docházejí síly, když v tom se všechno rázem změní: liška zmizela, zajela do spásné nory a smečka psů zmateně pobíhá kolem a snaží se zachytit ztracenou stopu. To již dojíždějí jezdci, jeden z nich seskakuje z koně, vyjímá ze sedlové brašny malého černobílého psíka a vpouští ho do nory. Za chvíli se z hlouby nory ozve zuřivé štěkání a netrvá dlouho, liška znovu vyjíždí z nory, smečka foxhoundů znovu zachycuje stopu a štvanice pokračuje. Bez malého psíka by štvanice skončila neúspěšně. A proto byl k tomuto účelu vyšlechtěn pes, který může následovat lišku do její nory, nebojí se neznámého prostředí a pustí se do boje se stejně silným soupeřem, který ví, že mu jde o život. Tito psi dostali jméno **foxterrier**, jež je dokladem toho, že mu byl dán do vínku boj s liškou pod zemí (fox - liška, terra - země).

SOUČASNÝ ZKUŠEBNÍ ŘÁD - je sestaven tak, aby co nejobektivněji a to i bez kontaktu s liškou umožnil posoudit vlohy norníků pro práci pod zemí. Řád slouží pro prvotní orientaci ve vlastnostech psů, nutných ke splnění minimálních nároků ve smyslu chovatelském a současně naplňuje zásady zákona na ochranu zvířat proti týrání.

NOROVÁNÍ V NOVELE ZÁKONA O OCHRANĚ ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ

pozměňovací návrh zemědělského výboru vrátil do zákona možnost výcviku loveckého psa na jiném zvířeti. Jde o tzv. kontaktní norování, které původní zákon na ochranu zvířat proti týrání v roce 1992 zrušil. V praxi to vypadalo tak, že v umělé noře byl pes od lišky, kterou měl za úkol ulovit, oddělen mřížkou, aby nemohlo dojít k fyzickému poranění ani jednoho zvířete.

PSI A NOROVÁNÍ (2006)

Početní stavy psů s loveckou upotřebitelností

Ohaři	12 085	39,3%
Barváři	2 511	8,2%
Norníci	11 041	38,9%
Slidiči	3 115	10,1%
Honiči	1 724	5,6%
Ostatní	279	0,9%
Celkem	30 755	100%

Zkoušky z výkonu pro

Drobná zvěř	12 403	40,30%
Spárková zvěř	9 589	31,20%
Norování	8 763	28,50%
Celkem	30 755	100%

Výskyt dalších druhů zvěře a jejich lov

Liška obecná celkem	52 303
Liška pomocí norníků	9 286
Jezevec lesní	1 577
Kuna lesní a skalní	14 495
Ondatra pižmová	2 323
Holub hřivnáč	21 950
Straka obecná	12 715
Vrána obecná	2 429
Tchoř tmavý a stepní	-
Hrdlička zahradní	4 552
Špaček obecný	58

PRO

- norníci získávají loveckou upotřebitelnost bez toho, že by vůbec přišli do kontaktu s liškou. Pak toto první setkání může nepřipravený norník (i když s úspěšně absolvovanou „zkouškou z výkonu“) zaplatit těžkým poranění nebo smrtí; pokud toto nenadálé kontaktní setkání přežije, může to být jeho celoživotním traumatem, kdy ho do přírodních nory již nikdo nedostane.
- zkoušku z výkonu norování získali psi (a tím byli uznáni způsobilí praktické, náročné a smrtelně nebezpečné práce v honitbách), kteří bezkontaktním norováním nemohli prokázat své skutečné schopnosti a praktickou loveckou upotřebitelnost.
- žádný dnes platný zákon v ČR nezakazuje kontaktní norování při zkoušce z výkonu norování! Naopak zákon na ochranu zvířat proti týrání toto povoluje, protože - zakazuje štvát zvíře proti jinému zvířeti pokud si to nevyžaduje lov nebo příprava k lovu. I zákon na ochranu zvířat tedy povoluje výjimku, kdy je možno štvát zvíře proti jinému zvířeti, tzn. když si to vyžaduje lov nebo příprava k lovu. Problém tedy nespočívá v zákonném omezení kontaktního norování, ale ve špatném výkladu zákona, který vykládají především subjekty k tomu nepřislušné. Stěžejním problémem je tedy především přesné vymezení toho, co si vyžaduje lov nebo příprava k lovu.
- psa je lišku z nory vyhnat, nikoli se do ní zakusovat nebo s ní nějakým způsobem zápasit. Vzájemný kontakt byl v minulosti v umělých norách výjimečný a představoval malé procento z celkového počtu vypuštěných psů do umělé nory. Liška, které se tento kontakt stal, již ve zkouškách nepokračovala. Jak by asi vypadalo použití vycvičeného loveckého psa v praxi, kdyby se do lišek v podzemí zakusoval? Následovala by několika hodinová, zbytečná a úmorná práce s krumpáčem a lopatou.
- váha loveckých psů používaných pro norování je kolem 2 až 7 kg, kdežto u dospělé lišky 8 až 12 kg. Další výhodou lišky v přírodní noře je, že se nachází ve svém prostředí, které dobře zná. Proto je kontakt důležitý.

Stanoviska Asociace profesionálních myslivců a Českomoravské myslivecké jednoty

PROTI

- pokud by v rámci zkoušek z výkonu loveckých psů bylo prováděno kontaktní norování, došlo by k porušení několika ustanovení zákona č. 246/1992 Sb..
- dle ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb. se za týrání považuje
  - ... vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,
  - cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, používat jiných živých zvířat jako lákadel, štvát zvířata proti sobě, aniž by to vyžadoval lov,
- § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 246/1992 Sb. stanovuje, že štvát zvířata proti sobě zákon umožňuje pouze v případě, že to vyžaduje lov. Štvát zvířata proti sobě není tedy povoleno pokud to vyžaduje příprava k lovu, tedy v rámci zkoušek z výkonu loveckých psů nemůže být prováděno kontaktní norování. *(celé znění § 4 odst. 1 písm. f): Za týrání se považuje: f) cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, používat jiných živých zvířat jako lákadel, štvát zvířata proti sobě, aniž by to vyžadoval lov anebo příprava zvířete k vypuštění do volné přírody)*
- kontaktní norování je porušením článku 7 Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu. Tato dohoda je součástí právního řádu České republiky. Článek 7 upravuje výcvik a stanoví, že „Žádné zvíře v zájmových chovech nesmí být cvičeno způsobem, který přináší újmu na jeho zdraví a kondici, zejména nesmí být nuceno překračovat své schopnosti nebo svou přirozenou sílu a nesmí být používáno umělých prostředků, které způsobují zranění nebo zbytečnou bolest, utrpení nebo úzkost.“
- žádný český právní předpis nestanoví povinnost lovit norováním. Vyhláška č. 244/2002 Sb., sice v § 14 odst. 1 písm. c) stanoví, že pes musí složit zkoušku z norování, ale to nic nemění na tom, že není stanovena povinnost norovat.
- i při bezkontaktním způsobu norování je pomíjen nadměrný stresový stav, který vzniká již při chovu lišky pro tyto účely, při její přepravě k místu výcviku, při vpouštění a vytahování z nory.

Stanovisko Ústřední komise pro ochranu zvířat (2005)